

Iz pedagoške teorije i prakse

Stručni rad

UDK 37.091.3-047.37:

159.947.5

Aleksandra Hohnjec

Utjecaj pohvale na motivaciju i postignuća učenika

Sažetak

Ovo istraživanje ispituje utjecaj pohvale na motivaciju i postignuće učenika u Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar. Korištenjem anonimnog mrežnog upitnika prikupljeni su podaci učenika iz različitih razreda. Rezultati pokazuju da pohvala značajno utječe na motivaciju i samoprocjenu učenika, te da različite vrste pohvala mogu imati različite učinke na učenike. Istraživanje pomaže boljem razumijevanju kako različite vrste pohvala ili načini pristupa mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na učenike. Korištenje pohvala kao strategije motivacije dokazano je učinkovito te će stoga biti integrirano u različite aspekte školskog života.

Ključne riječi: pohvala, motivacija, postignuće, učenici, obrazovanje

Uvod

Motivacija i postignuća učenika ključni su elementi uspješnog obrazovnog procesa. Motivacija je zasigurno jedna od najsnažnijih afektivnih varijabli kada se radi o uspjehu ili neuspjehu izvršenja nekog zadatka. Ona direktno utječe na učenike. Različiti čimbenici mogu utjecati na motivaciju učenika, a među njima pohvala igra

značajnu ulogu. Pohvale, kao oblik pozitivne povratne informacije, mogu značajno oblikovati učenikovo iskustvo u školi, utjecati na njegovu samoprocjenu, angažman i naposljetku na uspjeh.

Na kraju kalendarske godine, u razdoblju od 13. 12. 2023. do 8. 1. 2024., provedeno je istraživanje među učenicima Ekonomske i birotehničke škole Bjelovar o utjecaju pohvale na njihovu motivaciju i postignuće

Razumijevanje načina na koji pohvala utječe na učenike od vitalne je važnosti za nastavnike i ostale dionike u obrazovanju koji teže stvaranju poticajnog okruženja za učenje.

Metodologija istraživanja

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je dobiti povratnu informaciju izravno od samih učenika o utjecaju pohvala na motivaciju i njihova postignuća, prikupiti podatke i razumjeti percepciju, iskustva i stavove učenika o primanju pohvala te kako one utječu na motivaciju, samoprocjenu i angažman u školi. Istraživanje također nastoji identificirati koje vrste pohvala učenici smatraju najučinkovitijima te kako učestalost i kontekst pohvala mogu različito utjecati na njihovo ponašanja i emocionalno stanje. Dodatno, cilj je istražiti razlike u percepciji pohvala među različitim dobnim skupinama i obrazovnim smjerovima kako bi se dobio sveobuhvatan uvid u to kako različite skupine reagiraju na pohvale.

Uzorak istraživanja

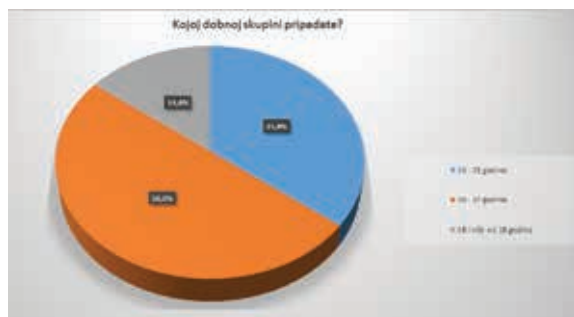
Istraživanje je provedeno na uzorku od 240 (N = 240) učenika škole prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda, smjer upravni referent i ekonomist. Učenici su bili birani slučajnim uzorkovanjem kako bi se osigurala reprezentativnost uzorka za cijelu školu. Ova raznolika skupina pruža široki spektar podataka koji su ključni za razumijevanje utjecaja pohvala na motivaciju i postignuća učenika.

Mjerni instrument

U istraživanju je korišten mjerni instrument anketni upitnik koji je posebno izrađen za ovu svrhu. Istraživanje je provedeno uz uporabu interneta pomoću Google Forms obrazaca. Ovakvo prikupljeni podaci obrađeni su u programu za tablične proračune MS Excel. Pri provedbi samog istraživanja u cijelosti je poštovan etički kodeks: dionicima istraživanja u pisanom su obliku dane upute o načinu popunjavanja upitnika, objašnjen je cilj istraživanja, mogućnost odustajanja od daljnjeg davanja odgovora, te im je zajamčena anonimnost.

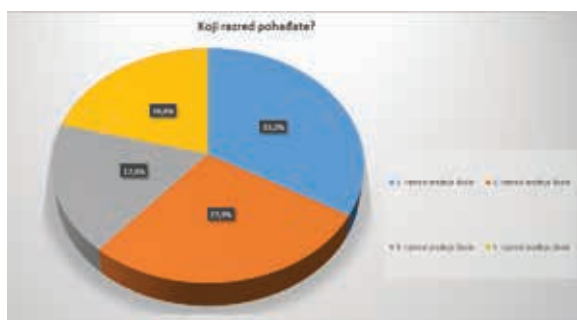
Istraživanje je provedeno korištenjem kvantitativne metode anketiranja. Anketni upitnik bio je dostupan online, a učenici su svojevolumno i anonimno odgovarali na postavljena pitanja. Upitnik je sadržavao pitanja o percepciji, iskustvima i stavovima učenika prema pohvalama te njihovom utjecaju na motivaciju i postignuća. Prikupljeni podaci su analizirani i prikazani u obliku grafikona.

Rezultati istraživanja i rasprava

Grafikon 1. Dobna skupina učenika

Istraživanje je uključilo učenike različitih dobnih skupina kako bi se dobio sveobuhvatni uvid u percepcije i stavove učenika u vezi s utjecajem pohvala na njihovu motivaciju i postignuća. S 50 % ispitanika dobnog skupine 16 – 17 godina može se pretpostaviti da će percepcije i stavovi ove skupine imati značajan utjecaj na ukupne rezultate istraživanja. Različite dobnog skupine omogućavaju sagledavanje utjecaja pohvala iz perspektive učenika u različitim fazama srednjoškolskog obrazovanja pružajući širi kontekstualni uvid. Ova analiza dobnih skupina pomaže boljem razumijevanju rezultata istraživanja i ukazuje na potrebne prilagodbe u pristupima pohvaljivanja učenika različite dobi.

Grafikon 2. Razredna struktura učenika

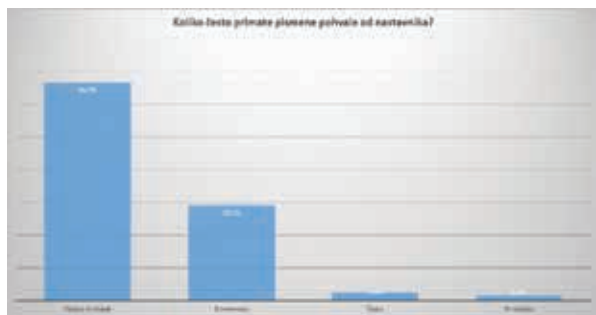
Prvi razred čini najveći udio učenika, 33,3 %, što može utjecati na ukupne rezultate istraživanja jer ova skupina može imati svježije perspektive i iskustva u vezi s pohvalama u novom školskom okruženju. Učenici drugog i trećeg razreda su u sredini svog srednjoškolskog obrazovanja gdje se često suočavaju s različitim izazovima. Njihovi stavovi prema pohvalama mogu biti posebno informativni za razumije-

vanje utjecaja na dugoročni angažman i motivaciju. Učenici četvrtog razreda mogu pružiti perspektivu o dugoročnim učincima pohvala budući da su prošli cijeli srednjoškolski proces i mogu ponuditi zrele stavove.

Grafikon 3. Učestalost primanja verbalnih pohvala od nastavnika

Većina učenika (83,8 %) prima verbalne pohvale rijetko ili povremeno, što sugerira da postoji značajan prostor za povećanje učestalosti pozitivne povratne informacije od nastavnika. S obzirom na to da 37,1 % učenika rijetko ili nikada ne prima pohvale, škole i nastavnici trebali bi razmotriti strategiju za integraciju verbalnih pohvala u svakodnevnu nastavu kako bi poboljšali motivaciju i angažman učenika. Iako manji postotak učenika često ili vrlo često prima pohvale (16,3 %), istraživanje može pomoći u isticanju važnosti redovitih verbalnih pohvala kao sredstva za poticanje boljih učeničkih postignuća i veće motivacije.

Grafikon 4. Učestalost primanja pisanih pohvala od nastavnika

Čak 66,7 % učenika navelo je da rijetko ili nikada ne dobiva pisane pohvale od nastavnika. Ovaj rezultat može ukazivati na potrebu za većom učestalošću pozitivnih povratnih informacija kako bi se povećala motivacija učenika. Povremene pohvale su prisutne (29,2 %), ali to je ipak nedovoljno i postoji prostor za poboljšanje. Samo 2,5 % učenika prima pohvale često dok 1,7 % prima vrlo često. Ovo pokazuje da su redovite pohvale iznimno rijetke što može utjecati na motivaciju učenika. Nastavnici bi svakako trebali razmotriti strategije za češće davanje pozitivnih povratnih informacija kako bi potaknuli učenike na bolje rezultate.

Grafikon 5. Vrste pohvala koje najviše motiviraju učenike

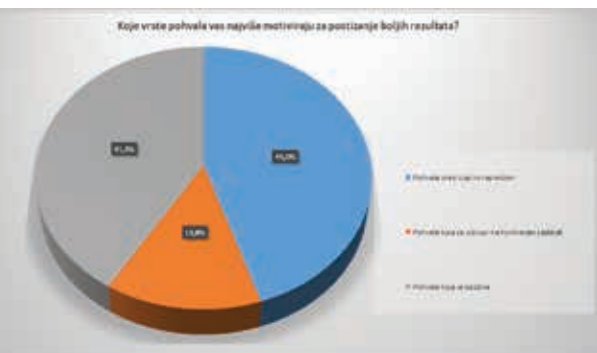
Velika većina učenika, čak 82,9 % navodi da ih verbalne pohvale najviše motiviraju. Ovo ukazuje na važnost neposredne, usmene pozitivne povratne informacije u učionici. Samo 17,1 % učenika preferira pisane pohvale. Iako su pisane pohvale također važne, čini se da nemaju isti motivacijski učinak kao verbalne pohvale. Rezultati sugeriraju da bi nastavnici trebali fokusirati svoje napore na davanje verbalnih pohvala kako bi maksimalno povećali motivaciju učenika.

Grafikon 6. Vrste pohvala koje učenici najviše cijene

Čak 88,8 % učenika smatra pohvalu za trud najznačajnijom. Ovo ukazuje na važnost prepoznavanja i nagrađivanja napora koje učenici ulažu bez obzira na to što pokazuje konačni rezultat. Valja istaknuti da 77,1 % učenika cijeni pohvalu za postignuća što pokazuje da učenici žele da se njihovi uspjesi prepoznaju i cijene. Pohvala za odličan uspjeh (52,1 %) i uzorno vladanje (42,1 %) također su visoko rangirane što sugerira kako učenici cijene priznanje za ove dvije kategorije. Pohvala za suradnju s drugima (33,8 %) i sudjelovanje na natjecanjima (27,1 %) manje su cijanjene u usporedbi s drugim vr-

stama pohvala. Iako su ove pohvale vrlo važne, čini se kako učenici ipak više cijene individualne napore i postignuća.

Grafikon 7. Vrste pohvala koje najviše motiviraju učenike

Učenike najviše motivira pohvala pred cijelim razredom (45 %), što sugerira kako javno priznanje može značajno povećati motivaciju učenika. Osobna pohvala također je motivirajuća (41,3 %), što ukazuje na njezin snažan motivacijski učinak. Samo 13,8 % učenika smatra kako ih pohvala koja se odnosi na konkretan zadatak najviše motivira. Iako je specifična povratna informacija važna, čini se kako učenici više cijene općenitije oblike priznanja. Ovi rezultati sugeriraju kako bi nastavnici trebali koristiti kombinaciju javnih i osobnih pohvala kako bi maksimalno povećali motivaciju učenika. Javno priznanje može potaknuti učenike na bolje rezultate dok osobna pohvala može pružiti dodatnu motivaciju putem individualiziranog pristupa.

Većina učenika (83,3 %) osjeća da pohvale nastavnika poboljšavaju njihovo samopouzdanje značajno ili donekle. Ovo ukazuje na važnost pohvala kao alata za jačanje samopouz-

Grafikon 8. Utjecaj pohvala nastavnika na samopouzdanje učenika u vezi s tim predmetom

danja učenika. Budući da 16,7 % učenika osjeća poboljšanje samopouzdanja zbog pohvala, postoji prostor za unapređenje pristupa pohvalama kako bi bile učinkovitije za sve učenike. Preporučuje se daljnje istraživanje kako bi se razumjele specifične karakteristike pohvala koje najviše doprinose poboljšanju samopouzdanja kao i prilagodbe pohvala za različite skupine učenika kako bi se maksimizirao njihovi pozitivan utjecaj.

Grafikon 9. Utjecaj pohvala nastavnika na dodatni angažman učenika u učenju i istraživanju

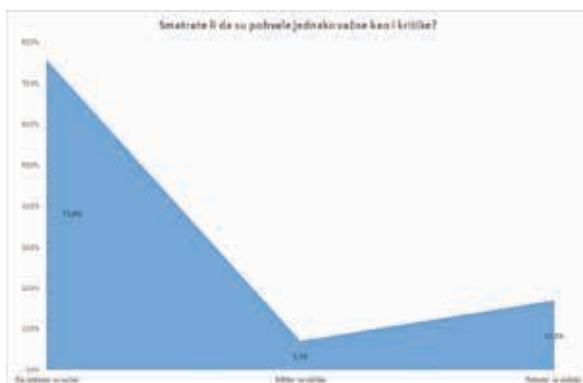
Razvidno je da je 37,9 % učenika izjavilo kako su ih pohvale potaknule na veći angažman. To znači da gotovo 4 od 10 učenika osjeća značajan pozitivan utjecaj pohvala na njihovu motivaciju. 45,4 % učenika izjavilo je da su ih pohvale donekle potaknule na veći angažman. Ova grupa učenika osjeća umjereni, ali ipak pozitivan utjecaj pohvala. Samo 16,7 % učenika izjavilo je da pohvale ne utječu na njihovu želju za angažmanom, što ukazuje kako ova manja grupa učenika ne osjeća promjenu u svojoj motivaciji bez obzira na to što su pohvaljeni.

Grafikon 10. Općeniti utjecaj pohvala nastavnika na raspoloženje i stav učenika prema predmetu

Većina učenika, njih 71,7 %, izjavila je da ih pohvale čine sretnima i motiviranima. To znači da velika većina učenika osjeća značajan pozitivan utjecaj pohvala na svoje raspoloženje i motivaciju. Oko 23,3 % učenika izjavilo je da pohvale nemaju značaj utjecaj na njihovo raspoloženje i stav. Ova grupa učenika ne osjeća promjenu u svom raspoloženju ili stavu bez obzira na to što su pohvaljeni. Manji dio učenika, njih 5 %, izja-

vilo je da ih pohvale ne motiviraju i ne utječu na njihovo raspoloženje. Ova manja grupa učenika ne osjeća nikakav pozitivan utjecaj pohvala. Iz ovih podataka može se zaključiti kako većina učenika osjeća pozitivan utjecaj pohvala na svoje raspoloženje i stav prema predmetu dok manji dio učenika ne osjeća promjenu ili čak osjeća negativan utjecaj.

Grafikon 11. Odnos između pohvala i kritike

Većina učenika, njih 75,8 %, smatra da su pohvale jednako važne kao i kritike, što znači da većina učenika vidi vrijednost u oba pristupa za njihov razvoj i motivaciju. Manji dio učenika, njih 7,1 %, smatra da su kritike važnije od pohvala. Očito je da ova grupa učenika možda vjeruje da kritike pružaju konstruktivniji feedback za poboljšanje. Oko 17,1 % učenika smatra da su pohvale važnije od kritika. Iz ovih podataka može se zaključiti kako većina učenika prepoznaje važnost ravnoteže između pohvala i kritika dok manji dio učenika preferira jedan pristup nad drugim. Pohvale i kritike mogu se smatrati komplementarnim alatima za poticanje razvoja i motivacije kod učenika.

Grafikon 12. Povezanost između učestalosti pohvala i samoprocjene

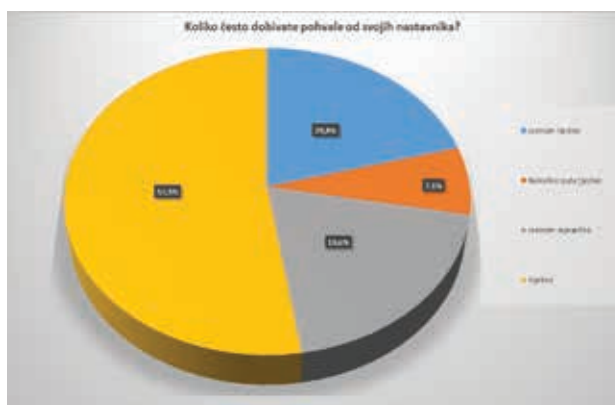
Manji dio učenika, njih 10,4 %, izjavilo je da su im općenite pohvale smanjile motivaciju jer nisu bile specifične. Ova grupa učenika osjeća da općenite pohvale nisu dovoljno konkretne da bi bile motivirajuće. Većina učenika, njih 52,1 %, izjavila je da ne primjećuje utjecaj općenitih pohvala na svoju motivaciju. Ova grupa učenika ne osjeća promjenu u svojoj motivaciji bez obzira na to što su pohvale općenite. Oko 37,5 % učenika izjavilo je da općenite pohvale imaju isti utjecaj kao i konkretne te im nisu smetale. Ova grupa učenika osjeća da općenite pohvale imaju pozitivan utjecaj, slično kao i konkretne pohvale.

Iz ovih podataka možemo zaključiti da većina učenika (89,6 %) ne osjeća negativan utjecaj općenitih pohvala na svoju motivaciju dok manji dio učenika (10,4 %) osjeća smanjenje motivacije zbog nedostatka specifičnosti. Općenite pohvale mogu se smatrati korisnima za većinu učenika, ali je važno da budu konkretne kako bi bile što učinkovitije.

Grafikon 13. Utjecaj javnih i privatnih pohvala na zadovoljstvo učenika

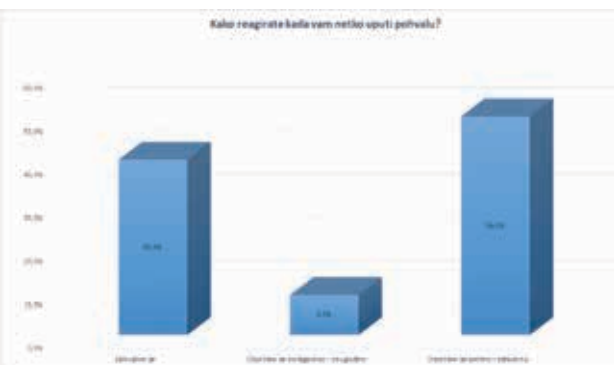
Oko 27,1 % učenika više cijeni primati pohvale u grupi. Ova grupa učenika možda uživa u javnom priznanju i osjeća se motivirano kada ih se pohvali pred drugima. Oko 26,3 % učenika više cijeni primati pohvale privatno. Ova grupa učenika možda više cijeni diskretnost i osjeća se ugodnije kada ih se pohvali u privatnom okruženju. Većina učenika, njih 46,7 %, izjavila je da nema razlike između primanja pohvala u grupi

Grafikon 14. Učestalost pohvala od strane nastavnika

ili privatno. Ova grupa učenika ne osjeća promjenu u svojoj motivaciji ili raspoloženju bez obzira na to što su načini na koji primaju pohvale različiti. Iz ovih podataka može se zaključiti kako su učenici podijeljeni prema svojim preferencijama, ali većina ne osjeća razliku između javnih i privatnih pohvala.

Oko 20,8 % učenika izjavilo je da dobivaju pohvale jednom tjedno. Manji dio učenika, njih 7,1 %, izjavilo je da dobivaju pohvale nekoliko puta tjedno. Oko 19,6 % učenika izjavilo je da dobivaju pohvale jednom mjesečno. Većina učenika, njih 52,5 %, izjavila je da rijetko dobivaju pohvale. Iz ovih podataka možemo zaključiti da većina učenika rijetko dobiva pohvale od svojih nastavnika dok manji dio učenika prima pohvale redovito ili vrlo često.

Grafikon 15. Reakcije učenika na pohvale

Većina učenika, njih 50,4%, izjavila je da se osjeća sretno i zahvalno kada prime pohvalu. Oko 40,4% učenika izjavilo je da se jednostavno zahvalno kada prime pohvalu. Manji dio učenika, njih 9,2 %, izjavilo je da se osjeća nelagodno i

neugodno kada prime pohvalu. Ova grupa učenika možda osjeća pritisak ili nesigurnost kada su u centru pažnje. Iz ovih podataka može se zaključiti da većina učenika pozitivno reagira na pohvale, bilo da se osjećaju sretno i zahvalno ili se jednostavno zahvalno. Manji dio učenika osjeća nelagodno, što može ukazivati na potrebu za pažljivijim pristupom prilikom davanja pohvala.

Grafikon 16. Učinak pohvala na raspoloženje učenika

Gotovo polovica učenika, njih 49,2 %, izjavila je da pohvale značajno poboljšavaju njihovo raspoloženje. Oko 36,7 % učenika izjavilo je da pohvale malo poboljšavaju njihovo raspoloženje. Manji dio učenika, njih 14,2 %, izjavilo je da pohvale nemaju utjecaja na njihovo raspoloženje. Iz ovih podataka možemo zaključiti da većina učenika (85,9 %) osjeća barem neki pozitivan utjecaj pohvala na svoje raspoloženje dok manji dio učenika (14,2 %) ne osjeća promjenu. Pohvale se, dakle, mogu smatrati učinkovitim alatom za poboljšanje raspoloženja kod većine učenika.

Grafikon 17. Utjecaj pohvala na motivaciju za učenje

Pohvala pozitivno utječe na motivaciju za učenje kod 56,3 % učenika. Neutralan stav prema pohvali ima 41,7 % učenika, što znači da ova grupa možda ne osjeća promjenu u svojoj motivaciji bez obzira na to što su pohvaljeni. Negativan utjecaj pohvale na motivaciju za učenje osjeća samo 2,1 % učenika. Ova mala grupa može osjećati pritisak ili nelagodnu zbog pohvala.

Grafikon 18. Važnost kritike naspram pohvala za napredak u školi

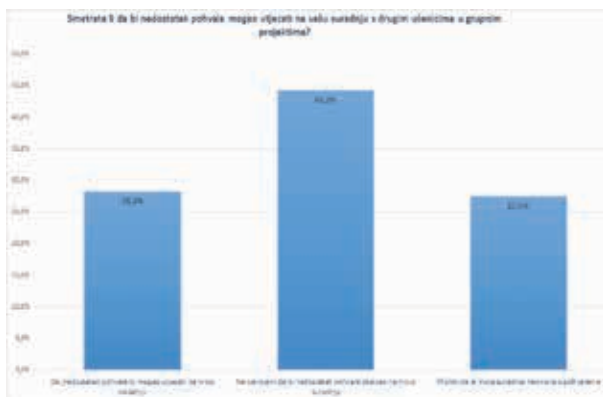
Više od polovice učenika (52,1 %) smatra da im negativne povratne informacije pomažu u poboljšanju. Skoro trećina učenika (28,3 %) ne obraća pažnju na negativne povratne informacije. Ova grupa možda ne vidi vrijednost u kritikama ili ih jednostavno ignorira. Manji dio učenika (19,6 %) smatra da im negativne povratne informacije mogu smanjiti motivaciju. Ovi rezultati pokazuju kako većina učenika vidi vrijednost u negativnim povratnim informacijama dok manji dio može biti demotiviran ili ih ignorira.

Grafikon 19. Reakcije učenika na nedostatak pohvala nakon uloženog truda

Gotovo polovica učenika (47,1 %) osjeća se manje motivirano za budući rad kada ne dobije pohvale. To sugerira kako nedostatak priznanja može značajno utjecati na njihovu motivaciju. Trećina učenika (33,3 %) nastavlja raditi – na njih ne utječe nedostatak pohvala. Ova grupa pokazuje otpornost i sposobnost da ostane motivirana unatoč nedostatku priznanja. Manji dio učenika (19,6 %) smatra kako nedostatak po-

hvala ne utječe na njihov rad. Ova grupa možda ima unutarnju motivaciju koja nije ovisna o vanjskom priznanju. Ovi rezultati pokazuju da nedostatak pohvala može imati različite učinke na učenike, od smanjenja motivacije do nepromijenjenog pristupa radu.

Grafikon 20. Utjecaj nedostatka pohvala na suradnju s drugim učenicima u grupnim projektima

Za 28,3 % učenika pohvale igraju važnu ulogu u motivaciji za suradnju u grupnim projektima. S obzirom na to da 44,2 % učenika ne vjeruje da bi nedostatak pohvala utjecao na njihovu suradnju, važno je identificirati i poticati druge motivacijske faktore koji podržavaju suradnju, kao što su jasno definirani ciljevi, timski duh i osobna odgovornost. Skoro četvrtina učenika (27,5 %) smatra svoju suradnju neovisnom o pohvalama. Ovo sugerira kako neki učenici imaju intrinzične motivacijske izvore koje nastavnici mogu dodatno poticati drugim metodama, poput pružanja izazovnih zadataka ili prepoznavanja individualnog doprinosa na druge načine.

Grafikon 21. Ravnoteža kritika i pohvala u školi i njezin utjecaj na postignuća

Brojni učenici (41,3 %) smatraju kako bi trebalo biti više pohvala u odnosu na kritike. To sugerira kako pohvale igraju važnu ulogu u njihovoj percepciji podrške i motivacije. Trećina učenika (32,5 %) vjeruje da je ravnoteža između kritika i pohvala ključna za njihovo postignuće. Ova grupa prepoznaje vrijednost i pohvala i konstruktivnih kritika. Četvrtina učenika (26,2 %) nije sigurna o važnosti ravnoteže između kritika i pohvala. Ova grupa možda još uvijek formira svoje mišljenje ili ne osjeća snažan utjecaj jedne ili druge strane.

Rezultati istraživanja pokazuju kako pohvale imaju značajan utjecaj na motivaciju učenika. Većina učenika izjavila je da pohvale povećavaju njihovu motivaciju i samopouzdanje te da ih potiču na veći angažman u školskim aktivnostima.

Zaključak

Istraživanje je pokazalo kako pohvale mogu biti moćan alat za povećanje motivacije i postignuća učenika, ali je važno da se koriste na pravi način. Prilagođavanje pohvala individualnim potrebama učenika može povećati njihovu učinkovitost. Ovi rezultati mogu pomoći nastavnicima i školama u razvijanju strategija za korištenje pohvala kao sredstva za poboljšanje obrazovnih ishoda.

Treba naglasiti kako je istraživanje pokazalo kako pohvale imaju izravan utjecaj na samopouzdanje učenika. Većina učenika izjavila je kako pohvale kada su iskrene i pravovremene značajno poboljšavaju njihovu percepciju vlastitih sposobnosti. To povećava njihovu motivaciju za učenjem. Osim toga, istraživanje je također pokazalo kako brojni učenici rijetko primaju pohvale što sugerira potrebu za povećanjem učestalosti pohvala od strane nastavnika. Sustavno i dosljedno korištenje pohvala može stvoriti pozitivnu školsku klimu u kojoj se učenici osjećaju podržano i motivirano.

Istraživanje također ukazuje na činjenicu kako nedostatak pohvala može imati i negativne posljedice. Neki učenici izjavili su kako nedostatak pohvala loše utječe na njihovu suradnju s drugim učenicima i njihov angažman u grupnim projektima. To ukazuje na važnost pohvala ne samo kao individualnog motivacijskog sredstva, već i kao načina poticanja suradnje pozitivnih odnosa među učenicima.

Očito je kako rezultati ovog istraživanja naglašavaju važnost pohvala u obrazovnom procesu. Pohvale ne samo da povećavaju samopouzdanje i motivaciju učenika, već također potiču veći angažman i suradnju. Stoga je važno da nastavnici prepoznaju i koriste pohvale kao ključnu strategiju za stvaranje poticajnog okruženja. Ulaganjem u kulturu pohvala škole mogu značajno doprinijeti razvoju pozitivnih stavova prema učenju i poboljšanju postignuća svojih učenika.

Literatura

Amabile, T. M., Hill, K. G., Hennessey, B. A. i Tighe, E. M. (1994). The Work Preference Inventory: Assessing intrinsic and extrinsic motivational orientations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 950-967

Deci, E.L. i Ryan, R. M. (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester, NY: University of Rochester Press

Ryan, Richard M., & Deci, Edward L. (2000). "Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions." *Contemporary Educational Psychology*

<https://ekonomska-birotehnicka-skola-bj.hr/utjecaj-pohvale-na-motivaciju-i-postignuce-ucenika/> (pristup 1.8.2024.)

<https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/skolstvo-u-medijima/kako-ucinkovito-pohvaliti-ucenike/> (pristup 2.8.2024.)

Summary

The impact of praise on student's motivation and achievement

The research investigates the effect of praise on the motivation and achievement of students enrolled into the Economic and Business School Bjelovar. Using an anonymous online survey, key data was collected from students attending various grades. The results reveal that praise significantly impacts students' motivation and self-perception, and that different forms of praise can have varying outcomes. The study contributes to a better understanding of how different types of praise or approaches can have a positive or negative impact on students. The use of praise as a motivational strategy has been proven effective and will be integrated into diverse aspects of school life.

Keywords: *praise, motivation, achievement, students, education*